

STORTINGET

Representantforslag 324 S

(2025–2026)

fra stortingsrepresentantene Kari Sofie Bjørnsen, Amalie Gunnufsen, Haagen Poppe, Mahmoud Farahmand og Aleksander Stokkebo

Dokument 8:324 S (2025–2026)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Sofie Bjørnsen, Amalie Gunnufsen, Haagen Poppe, Mahmoud Farahmand og Aleksander Stokkebo om likere strømpriser og et sterkere forbrukervern

Til Stortinget

Bakgrunn

Forslagsstillerne viser til at Høyres mål i kraftpolitikken er lave strømpriser, ren kraft til industrien og kostnadseffektive utslippskutt. For å oppnå disse målene, trenger man mer kraft og bedre nett. Det er behov for betydelige mengder ny kraft på både kort og lang sikt, ikke minst for å legge til rette for nye arbeidsplasser, vekst og inntekter til fellesskapet. Forslagsstillerne mener derfor man bør ha en mest mulig teknologinøytral tilnærming og slippe alle kraftformer til. Det viktigste er å oppnå resultater, samtidig som man ivaretar natur, miljø og andre lokale hensyn, holder byråkratiet og kostnadene nede, og sikrer positive lokale ringvirkninger og lokal aksept.

Strømpriser

Kraftprisene i Sør-Norge har fra og med andre halvår 2021 vært på et høyere nivå enn noen gang tidligere. Kraftprisene avhenger av mange faktorer og kan variere mellom sesonger og år. Den viktigste forklaringen på de høye kraftprisene de senere årene er energisituasjonen som oppsto i Europa som følge av Russlands angrep på Ukraina, samtidig med pågående energiom-

legging i Europa. Dette har ført til høye strømpriser, som for norske husholdninger til dels kompenseres gjennom ulike former for strømstøtte.

Siden andre halvår 2021 har forskjellene i strømpriser mellom sørlige deler av Norge, særlig Sør-Vestlandet (budsone NO2), og andre landsdeler vært store. Forslagsstillerne viser til at Høyre ved ulike anledninger har bedt regjeringen jobbe for å få ned prisforskjellene, f.eks. i Innst. 163 S (2023–2024) med tilhørende stortingsvedtak nr. 453 (2023–2024) og Innst. 78 L (2024–2025) med tilhørende stortingsvedtak nr. 165 (2024–2025). Forslagsstillerne viser til at prisforskjellene fortsatt bidrar til uheldige skjevheter i konkurransesituasjonen for bedrifter i NO2 og sørlige deler av Norge, og mener regjeringen bør iverksette ytterligere tiltak.

Forslagsstillerne mener også regjeringen bør følge nettsituasjonen tett, ikke minst utviklingen i Midt-Norge (budsone NO3) og Nord-Norge (budsone NO4). I Midt-Norge har innføringen av markedsbasert flytkobling samtidig med en stram hydrologisk situasjon ført til uventede prissvingninger. Det er viktig at regjeringen er i dialog med Statnett om å identifisere tidlige lærdommer fra implementeringen av flytbasert markedskobling, spesielt lærdommer fra situasjonen i NO3, og identifisere hvilke grep myndighetene kan gjøre for å redusere uheldige utslag med den nye modellen. I Nord-Norge har Statnett på sin side innført midlertidig stans i reservasjoner for nettkapasitet til alt nytt strømforbruk nord for Svartisen, og i Øst-Finnmark senkes grensen for «rask» tilkobling (vanlig forbruk) fra 5 MW til 1 MW. Lofoten, Vesterålen og Harstad-regionen har i dag en grense på 1 MW. Begge situasjoner er alvorlige, og regjeringen bør vurdere relevante tiltak.

Videre bør regjeringen utvide tilbudet av fastprisavtaler for bedrifter og gjøre at avtalene blir mer fleksible,

herunder ved å la kraftprodusenter skatte basert på markedsmessig fastpris.

Forslagsstillerne er opptatt av å sikre forbrukerne forutsigbarhet, økonomisk trygghet og hvilepuls over strømgregningen. Forslagsstillerne viser til merknader fra stortingsrepresentanter fra Høyre i Innst. 535 L (2024–2025), hvor man advarte mot at regjeringen, med den måten man valgte å implementere Norgespris på, risikerte å gjøre kraftsystemet mindre effektivt og dermed forårsake skjulte skatteøkninger, ekstrakostnader som økt nettleie for forbrukere og økte strømpriser for næringslivet. Etter innføringen har flere selskaper som jobber med energieffektivisering og solenergi, dessuten rapportert om nedgang i energitiltak.

Regjeringen bør nå utrede hvordan Norgespris-ordningen kan forbedres, slik at den også legger til rette for energieffektivisering og mer ren solkraft. Denne evalueringen bør spesielt vurdere temaer som sensitivitet for forbruket, påvirkning på strømpriser for bedriftene og i resten av markedet, påvirkning på effektiviteten i engrosmarkedet, likviditet i terminmarkedet, tilgjengelige prissikringskontrakter i bedriftsmarkedet og lange kraftkontrakter for industrien, budgivning til kraftprodusenter gitt mindre fleksibelt forbruk samt effekten for vanddisponering, krafthandel, magasinnivåer og forsyningssikkerhet.

Forbrukervern

Samtidig som kraftprisene økte, ble det avdekket en rekke eksempler på dårlige praksiser hos ulike strømsalgsselskaper. Forslagsstillerne viser til at EU gjør et viktig arbeid for å styrke forbrukervernet på europeisk nivå, hvor mye også vil være relevant for gjennomføring i norsk rett. Samtidig er det fortsatt behov for å konkretisere og operasjonalisere dette ytterligere for å styrke forbrukervernet i det norske strømmarkedet.

På samme måte som banker må oppgi effektiv rente, bør også strømselskapene oppgi effektivt påslag ved strømvaktalene de selger, der også gebyrer er inkludert.

Regjeringen bør videre utrede et begrenset «win-backforbud», hvor man begrenser avgivende tilbyders adgang til å bruke porteringsinformasjon i egen markedsføring rettet mot sluttbruker som har bestilt portering. Dette er innført i ekomforskriften § 4-8 femte ledd, og ifølge Nasjonal kommunikasjonsmyndighet har det bidratt til å styrke konkurransen i markedet, ved å øke pristransparensen, redusere diskriminering og forhindre favorisering av tilbydere med allerede sterke posisjoner.

Det bør videre lov- eller forskriftsfestes en bestemmelse som regulerer adgangen til å endre avtalevilkår i sluttbrukermarkedet, slik at avtalen som tegnes, ikke kan endres kort tid etter at den er signert. Reguleringen kan legges til prisopplysningsforskriften, og bør sette en

minimumvarighet mellom signering og endring. I tillegg bør man skjerpe reglene for hvordan endringer skal varsles, og når en endring er så vesentlig at den krever nytt samtykke fra forbruker.

Forslagsstillerne vil videre understreke viktigheten av å sikre et transparent, seriøst marked for strømsalg, som har legitimitet og aksept i befolkningen. Herunder bør det vurderes å øke kapitalkravene for oppstart av nye strømsalgsselskaper, for å gjøre det mindre attraktivt å starte opp useriøse selskaper som tilbyr lokkepris og deretter videreselger sine porteføljer.

Det bør videre vurderes egnethetskrav for nøkkelpersoner i strømsalgsselskaper, f.eks. slik man har i forsikringsselskaper. Det vil bidra til at strømsalgsselskapene, som opererer overfor forbrukerne som er sårbare for utnyttelse, drives av folk med plettfriandel. Samtidig bør man innføre en lavere terskel for å frata useriøse selskaper konsesjon, herunder utrede en prikkordning for brudd på markedsføringsloven.

Forslagsstillerne mener forbrukerne har krav på et sterkt vern, både i strømmarkedet og ellers. Regjeringen bør vurdere å raskt gjennomføre tilpassede og formålstjenlige elementer fra EU-direktivet om beskyttelse av forbrukernes kollektive interesser (RAD-direktivet). Det åpner for at tilsynsmyndigheter får hjemmel til å vedta restitusjon til forbrukere berørt av ulovlig praksis. Dette vil være samfunnsøkonomisk gunstig på flere måter. For det første vil det kunne virke preventivt og føre til høyere etterlevelse av eksisterende regelverk, siden risikoen ved lovbrudd øker. Dette vil styrke de seriøse selskaperes posisjon i markedet og komme forbrukerne til gode. Videre vil en løsning som dette kunne avlaste nemnds- og rettssystemet til en viss grad, samtidig som en konkret restitusjon vil ha en direkte privatøkonomisk betydning for de det gjelder.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen iverksette ytterligere tiltak for å redusere prisforskjeller mellom strømprisområdene, deriblant gjennomføre tiltak i strømmarkedet samt bruke flaskehalsinntektene målrettet til å kompensere prisområder med høye strømpriser og særskilt avbøte de høye prisnivåene for næringslivet i NO2.
2. Stortinget ber regjeringen se på umiddelbare og potensielt midlertidige tiltak for å fremskynde en bedring av nettsituasjonen i Nord-Norge, ikke minst i lys av den sikkerhetspolitiske situasjonen, herunder opprette dialog mellom nettselskaper og både nye og eksisterende aktører som har reservert

stor nettkapasitet i NO4, for å undersøke om de har umiddelbart behov for all kapasiteten de har reservert, eller har mulighet til å frigjøre noe kapasitet midlertidig inntil mer kraft og nett er på plass.

3. Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om en ordning som gjør det lettere å tilby gode fastprisavtaler på strøm til bedrifter, herunder gjøre nødvendige reguleringsendringer og sikre at kraftprodusenter ilegges skatt basert på markedsmessig fastpris.
4. Stortinget ber regjeringen gjennomføre en evaluering av Norgespris basert på erfaringene så langt, herunder innhente vurderinger fra flere eksterne og uavhengige faginstanser, og foreslå forbedringer som sikrer et større insentiv for energieffektivisering, solkraft og andre energiltak.
5. Stortinget ber regjeringen styrke forbrukernes tilgang på oversiktlig og reell prisinformasjon, herunder innføre krav om at markedsføring av strømavtaler skal oppgi effektivt påslag.
6. Stortinget ber regjeringen utrede et begrenset «win-backforbud» for strømsalgsselskaper i forbrukerforhold, etter inspirasjon fra ekomforskriften.
7. Stortinget ber regjeringen skjerpe regelverket for endring av vilkår i strømvavtaler i forbrukerforhold, herunder fastsette minimumsvarighet på prisgarantier og andre sentrale vilkår gitt ved signering av avtalen samt skjerpe regler for hvordan endringer skal varsles og når en endring er så vesentlig at den krever nytt samtykke.
8. Stortinget ber regjeringen styrke seriositeten i strømsalgsbransjen, herunder utrede økte kapitalkrav for etablering, egnethetskrav for nøkkelpersoner og lavere terskel for å frata useriøse selskaper konsesjon, deriblant vurdere en prikkordning for brudd på markedsføringsloven.
9. Stortinget ber regjeringen utrede en hjemmel for at tilsynsmyndighetene kan vedta restitusjon til forbrukere som er berørt av ulovlig praksis tilknyttet blant annet strømsalg.

19. juni 2026

Kari Sofie Bjørnsen

Amalie Gunnufsen

Haagen Poppe

Mahmoud Farahmand

Aleksander Stokkebo

